

સ્વ. ય. સૌ. મુક્તા બહેનની

પાઠ્ય પૂજા.

પ્રકાશક

ગિરધરલાલ હરિલાલ પંડ્યા.

આવૃત્તિ ૧ લી.

પ્રત ૫૦૦

સને ૧૯૨૫.

મૂલ્ય-અમૂલ્ય.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૭૪૭ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૫૧૪૫૫૪

વિષય ૫૨:૪૪૭

૧૨૭૪૭

સ્વ. અ. સૌ. મુક્તા બહેનની

પાઠ્ય પૂજા.

પ્રકાશક

ગિરધરલાલ હરિલાલ પંડ...

આવૃત્તિ ૧ લી.

પ્રત ૫૦૦

સને ૧૯૨૫.

મૂલ્ય-અમૂલ્ય.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૨૬૪૭

સ જયતિ સિંધુરવદનો દેવો
યત્પદપંકજસ્મરણમ્ ।
વાસરમણિરિવ તમસામ્
રાશીન્નાશયતિ વિદ્વાનામ્ ॥

મુદ્રણસ્થાનઃ જ્ઞાનમંદિર મુદ્રણાલય, રાયપુર : અમદાવાદ.

મુદ્રક : શંકરરાય અમૃતરાય શાહીપુડ.

પ્રસ્તાવના.

મારી જ્યેષ્ઠ પુત્રી સ્વ. અ. સૌ. મુક્તા બહેનને પૂજા પાઠ કરવાનો અડગ નિયમ હતો. આ પુસ્તકમાં સ્તોત્રો પાડો. ઇત્યાદિ જે ઇપાબ્યાં છે તે તેના નિત્ય ઉપયોગમાં લેતી હતી; અને તેમનાં ઘણાં ખરાં તેને કંઠસ્થ હતાં. આ પુસ્તકમાં પંચરત્નસ્તોત્ર જે રા. રા. કેશવલાલ ઉમીયાશંકર ત્રિવેદીએ પ્રથમ ઇપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યું હતું તે વખતે તેઓએ મને બે ત્રણ નકલો મોકલી આપી હતી, જેમાંની એક સ્વર્ગસ્થ પોતાની પાસે રાખી કંઠસ્થ કરી શકી હતી. તે સ્તોત્ર તરફ તેની અપરિમેય પ્રીતિ હતી. તેથી તે સ્તોત્ર તથા “ ગોપીકા ગીત ” “ રામસ્તુતિ ” ઇત્યાદિ સહિત સ્ત્રીઓમાં ધાર્મિક લાગણીને ઉત્તેજિત કરી આનંદ સાથે ધર્મની શ્રદ્ધા હિતપન્ન થાય તેવા હેતુથી, અને તેનો પૂર્ણ ફેલાવો થાય તેવી ઇચ્છાથી ઇપાવેલી નકલ વિનામુલ્યે સર્વ કોઈ પાત્ર જનોને આપવામાં આવશે. હું આશા રાખું છું કે સ્ત્રી વર્ગ તરફથી તેનો યોગ્ય અંગીકાર અને સહુપયોગ થશે.

ધાર્મિકજનો સ્નાન કરી પૂજા વિધિ વખતે આ પુસ્તકનો ઉપયોગ કરી શકે માટે તેને સચુપ્તી બંધાવ્યું છે.

પુસ્તક જલદી ઇપવામાં શાનમંદિર પ્રેસના મેનેજર રા. રા. શંકરરાય અમૃતરાયે ઉત્સાહપૂર્વક મદદ આપી છે તેથી તેમનો પણ આ સ્થળે હું આભાર માનું છું. એન.

લી.

અમદાવાદ. }
૧૯-૯-૨૫. }

ગિરધરલાલ હરિલાલ પંડ્યા.

સ્વર્ગસ્થ અ. સૌ. મુક્તાબ્દેનનું ટુંક જીવન.

સ્વર્ગસ્થનો જન્મ સંવત ૧૯૫૧ ના વૈશાખ વદિ ૪ ને રવિ-
વારે એટલે ઈ. સ. ૧૮૯૫ ના મે માસની તારીખ ૧૨ મીએ થયો
હતો. નાનપણમાં નિશાળે જતાં ત્યારથીજ તેમનામાં ધર્મ વિષયોમાં
શ્રદ્ધા ને ભાવ સહજ જણાતા હતા. નડીઆદમાં નાનપણથીજ રામ-
રક્ષા વિગેરે પાઠ કંઠસ્થ કરી શક્યાં હતાં તેમજ દરેક શ્લોક શુદ્ધ
ઉચ્ચાર અને રાગ ઠાળથી બોલતાં. આ ધર્મ ઉપરની સહજ પ્રીતિ
ઉમર સાથે વધતી ગઈ હતી, અને સારા સંસ્કારોને લીધે સારા
સંયોગો મળવાથી નાશક, અંબક, આકારેશ્વર, ઉજ્જયિની વિગેરે
યાત્રાના સ્થળોએ જઈ આ ધર્મશ્રદ્ધા બલવત્તર કરી શક્યાં હતાં.
લગભગ ૧૩ વર્ષની વયે તેમને રા. રા. વિનાયકરાવ શીવપ્રસાદ
સાથે લગ્નની પવિત્ર ગાંઠથી જોડવામાં આવી હતી.

થોડી મુદત પછી વિનુભાઈ બી. એ. ની પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ
થયા. ત્યારબાદ તેમને વિજ્ઞાપન જવાની ઇચ્છા થઈ. આ વાત સાંભ-
ળવામાં આવ્યાથી તેમની યુવાવસ્થામાં કેટલેક અંશે અસર થઈ હતી.
પણ વિનાયકરાવને તેમના કાકાએ સમજાવ્યાથી વિજ્ઞાપન જવાની
વાત બંધ રહી છે એ વાત સાંભળી સ્વર્ગસ્થને ઘણું જ આનંદ
થયો હતો. સામાન્ય માન્યતા એવી છે કે વિદ્યા પ્રાપ્ત કરવાના
સમયમાં સ્ત્રી કેટલેક અંશે વિદ્વંસ થઈ પડે છે. પણ આ માન્યતાને
પોતે કેટલેક દરજ્જે ખોટી ઠરાવી શક્યાં હતાં. મુંબઈમાં અભ્યાસ
કરવા માટે રા. વિનુભાઈ ગયા ત્યારે તે સાથે હતાં. સર્વ પ્રકારની
વ્યવહાર કુશળતાને લીધે, ગરીબાઈમાં ગૃહવ્યવસ્થા કેવા પ્રકારથી
ચલાવવી તે ઉપર પૂર્ણ બુદ્ધિ આપી, સર્વ અનુકૂળતા મેળવી, આવકનાં
પ્રમાણમાં ગૃહવ્યવહાર ચલાવી, વિદ્યાભ્યાસમાં કોઈ પણ પ્રકારની

ન્યુનતા ન આવે તેવી કાળજી રાખી ગૃહવ્યવસ્થામાં કુશળતા ખતાવી શક્યાં હતાં. સ્વામિભક્તિમાં સાવધ રહી તેમની ઇચ્છાનુસાર વર્તી પોતાના પિતૃપક્ષ અને શ્વશુરપક્ષ પ્રત્યે સમાન ભાવ રાખી, અણુ-ગમાને આધીન થયા વગર તેમણે પોતાનું સમસ્ત જીવન વ્યતીત કર્યું હતું. હિંદુ સમાજમાં સ્ત્રીનું જીવન સામાન્ય રીતે શ્વશુરપક્ષમાં સુખમય નથી હોતું તે તથ્યની પ્રતીતિ તેમના જીવનપરથી પણ થતી હતી. સ્ત્રીએ દિવસના ઘણાખરા ભાગમાં ફક્ત સાસરે રહી સર્વ પ્રકારની સેવા કરવી જોઈએ તે માન્યતા પ્રમાણે સાસરાના સર્વ કાર્યોથી પરવાર્યા બાદ જો થોડો પુરસદનો વખત મળી શકે તો જ પિતૃપક્ષના સંબંધીઓને તેઓ મળી શકતાં. આ પ્રમાણે સ્વસ્થ શરીર ટકવું ત્યાંસુધી કામ કરી પોતાના શ્વશુરપક્ષમાં કોઈ પણ વ્યક્તિને બીલકુલ ક્રોધ ઉત્પન્ન થવાનું કારણ આવવા દીધા સિવાય પોતાનો સંસાર વ્યવહાર ચલાવી પતિભક્તિમાં તેઓ એટલે અંશે સફળતા મેળવી શક્યાં હતાં કે પ્રતિકુલ ઉપકરણોથી ઘેરાયલાં હોવા છતાં પતિનો પૂર્ણ પ્રેમ મેળવી શક્યાં હતાં. તેમના સુખ દુઃખમાં સંપૂર્ણ ભાગ લેવા તેઓ સદા તત્પર રહેતાં અને પતિનું શ્રેય થાય તેવા સર્વ ઉપાયો યોજવામાં સાવધાન મનથી, સંપૂર્ણ ડહાપણથી, પ્રસંગોપાત સમયાનુસાર વર્તવામાં તત્પર રહી આપત્તિમાં સંપૂર્ણ ધૈર્ય આપી યથાકાલ મદદ આપવામાં ઘણુંજ કૌશલ્ય વાપરતાં. હાલમાં અમદાવાદમાં ચાલતી ટ્યુટોરિયલ હાઈસ્કૂલની સ્થાપનારંભે નાણાંનો બીડ મટાડવામાં પોતાના પિતાને સમજાવી પતિને પૂર્ણ મદદ આપી શક્યાં હતાં. સમયને અનુસરી સહજ પિતૃપ્રિતિનો લાભ લેવામાં તત્પર રહેતાં, તો પણ પતિને અપાયલી મદદ બદલ તેઓ પિતાને કહેતાં કે, “ જ્યાંસુધી મદદનો બદલો અપાયો નથી ત્યાંસુધી હું મારા શરીરને આબ્રુપણથી શણગારવા કદી ઇચ્છા કરીશજ નહીં. ” આ વ્રત તેમણે અંત સુધી પાળ્યું હતું; અને ટ્યુટોરિયલ હાઈસ્કૂલની આગાદી તેમજ સંપત્તિ તે પોતાનાંજ માની તે તરફ પૂર્ણ લક્ષ

આપતાં. આ રીતે પોતાનું કર્તવ્ય પરિપૂર્ણ રીતે બજાવવામાં પોતાની શારીરિક સંપત્તિ ઉપર જે જે આધારો પડતા હતા તેના તરફ પૂરતું લક્ષ આપ્યા વિના તે તરફ બેદરકાર રહી પતિ ભક્તિમાં હમેશાં તત્પર રહી, તેમનાં માતા, પિતા, બહેનો, ભાઈઓ, ઇત્યાદિ પિતૃપક્ષના સર્વ હિતસ્વીઓ અને સંબંધીઓને અતિશય દુઃખમાં નાંખી આ ક્ષણભંગુર દુનિયાનો ત્યાગ કરી સંસારનાં સર્વ બંધનો ને ત્યજી, પ્રભુના અક્ષયધામ તરફ તેમણે ઇ. સ. ૧૯૨૦ના મે માસ ની ૨૨મી તારીખે એટલે સંવત ૧૯૭૬ના જ્યેષ્ઠ સુદ પાંચમ ને શનિવારને દિને પ્રયાણ કર્યું. પરમાત્મા તેઓના અમર આત્માને શાંતિ અર્પે. અસ્તુ.

અમદાવાદ
તા. ૧૯-૬-૨૫

}

લી૦

દિનકર ગિરધરલાલ પંડ્યા

સ્વર્ગસ્થ અ. સૌ. મુક્તા બહેન.

જન્મ. સં ૧૯૫૧ વૈશાખ વદિ ૪.

મૃત્યુ: સં. ૧૯૭૬ જ્યેષ્ઠ સુદિ ૫.

શાનમંદિર પ્રેસ-અમદાવાદ.

॥ श्री जगद्धा प्रसन्नाऽस्तु ॥

॥ शान्त्यर्थे. ॥

शार्दूलविक्रीडितम् ।

मुक्ताहार समान जाल तनया मुक्ता विमुक्ता थछ,
कल्याणी निजधर्म वैभवमणे आस्ये स्वरूपे भणी;
आपोआप प्रमोघ तत्वमसिनो अह्लांड भेदी उज्यो,
जुवात्मा निजरूप आत्म पदमां सत्कर्म संगे यढ्यो. १.

भानुं એ કાણુ ધન્ય જાલમનમાં શાંતિ ઉડી વ્યાપતી,
વારંવાર સદાય સ્નેહ સ્રવતી, અમૃત વર્ષાવતી;
કેં કેં સુંદર ભાવપૂર્ણ કરવા, વાતસલ્ય વિસ્તારતી,
કીર્તિ રૂપ અનેક ધર્મ કૃતિમા, સૌહાર્ય દર્શાવતી. ૨.

શ્રી દેવી જગદંબિકાચરણમાં, મુક્તા હવે તે વસી,
માતા નિશ્ચલ શાંતિ સૌખ્ય કરતી, નિર્ભેદ સાયુજ્યથી;
વાતસલ્યે પ્રણયે યથાઘટિત આ પ્રેમાંજલી પ્રેમથી,
અગીકાર કરી કૃતાર્થ કરજે, જાણે વિમુક્તે ધરી. ૩.

અમદાવાદ સંવત ૧૯૮૧ } લી.
આસો સુદ ૧ ને વાર શની } ગિરધરલાલ હરિલાલ પંડ્યા.

अनुक्रमणिका.

विषय	पृष्ठ.
१. पञ्चरत्नस्तोत्रम् ।	
(अ) गणपतिस्तोत्रम् ।	९
(आ) शिवस्तोत्रम् ।	१०
(इ) विष्णुस्तोत्रम् ।	११
(ई) सूर्यस्तोत्रम् ।	१२
(उ) पार्वतीस्तोत्रम् ।	१३
२. गोपीकागीतम् ।	१४
३. धूर्जटिमानसपूजा ।	१८
४. रामस्तुति ।	१९
५. बिल्वपत्रस्तोत्रम् ।	२०
६. शकादिस्तुति ।	२२
७. चण्डीपाठो गरण्यो.	२८
८. आरतीयो.	३०
९. पुष्पाञ्जलि ।	३२

अथ पाठ्यपूजाऽरभ्यते ।

पञ्चरत्नस्तोत्रम् ।

१ गणपतिस्तोत्रम् ।

सिंदूरचर्चितसुशोभितविग्रहाय भालेक्षणाय भजतां भयभंजनाय ॥

कान्ताद्वयेन सततं परिसेविताय तस्मै नमः सपदि शैलसुतासुताय ॥१॥

सिंदूर लेपनवडे तन लव्य भासे, यक्षु कपाण भजतां भय सर्व नासे;
सेवाद्य जे सरस सुंदरीथी रखारे, ते पर्वतेश्वर सुतासुतने स्मरारे. १

दन्तावलेन्द्रवदनाय विनायकाय द्वैमातुराय कपिलाय गणेश्वराय ॥

विघ्नेश्वराय विपदर्णवतारणाय तस्मै नमः सपदि शैलसुतासुताय ॥२॥

हस्ती तालुं वदन, विनयने जातावे, जेमात पुत्र, पीत वर्ण, गणेश कावे;
तारे हरी विघ्न सागर दुःખनारे, ते पर्वतेश्वर सुतासुतने स्मरारे. २

लंबोदराय सुमुखाय सतांप्रियाय आसुध्वजाय विकटाय वरप्रदाया ॥

भालाब्धिजाय भजतां भवरोगहन्त्रे तस्मै नमः सपदि शैलसुतासुताय ॥३॥

पांडित प्रिय, सुख सुंदर, दुष्ट वाणो, इंटीरस्वार, विकटो, वर आपनारो;
रात्रीश भाल, भवरोग करे परारे, ते पर्वतेश्वर सुतासुतने स्मरारे. ३

शंभोः सुताय सुखदाय सुरप्रियाय एकद्विजाय शशिसुंदरविग्रहाय ॥

शुक्लांबराय वृजिनौवविनाशकाय तस्मै नमः सपदि शैलसुतासुताय ॥४॥

शंभुकुमार, सुखदे, सुरने वडाको, छे अक दंत, शशि तुल्य शरीर वाणो;
वस्त्रो सदेष्ट, अध ओध करे परारे, ते पर्वतेश्वर सुतासुतने स्मरारे. ४

सिद्धिप्रियाय सकलप्रथमार्चिताय बुद्धिप्रियाय बहुशो बलदायकाय ॥

योगेश्वराय यमराजभयापहाय तस्मै नमः सपदि शैलसुतासुताय ॥५॥

सिद्धिपति, प्रथम पूजन पावनारो, बुद्धिपति, अल अतिशय आपनारो;
योगिपति, भय हरे यमराजनारो, ते पर्वतेश्वर सुतासुतने स्मरारे. ५

૨ શિવસ્તોત્રમ્ ।

સ્વર્ગસ્વલત્સુરસરિત્શિરસાવહન્તં કંઠે જગદ્ધ્યદદદ્ધૂતકાલકૂટમ્ ॥

કામાન્તકંકરિવરાંતકમેધવન્તં તં ત્ર્યંબકં સ્મરહરં હરમાશ્રિતાઃ સ્મઃ । ૧ ।

જેણે જટાર્થી જળ જાડૈવો કેરં જીલ્યું, ઝેરે કરી થઈ રહ્યું ગળું જેનું નીલું;
કામારિ, અંધકઅરિ, કરિના અરિરે, તે શિવનું શરણુ સર્વ રહો કરીરે. ૧

વૃંદારકાધિપતિવંદિતપાદપદ્યં વંદારુક્લપકુટમઞ્જકઞ્જાઝલાટમ્ ॥

મહાંગલેપનભિમેશ્વરચર્મવસ્ત્રં તં ત્ર્યંબકે સ્મરહરં હરમાશ્રિતાઃ સ્મઃ । ૨ ।

નિત્યે નમે સુરપતિ પદપદ્મ જેને, છે દૃષ્યવૃક્ષરૂપ જે બજનાર તેને;
જેણે સ્મશાન તણી બસ્મ ધરી શરીરે, તે શિવનું શરણુ સર્વ રહો કરીરે. ૨

પંચાનનં પ્રમથભૂતસમૂહસંગં કર્પૂરચૂર્ણચયગૌરગભીરગાત્રમ્ ॥

તેજોમયં ત્રિનયનં દાયિતાર્થદેહં તં ત્ર્યંબકં સ્મરહરં હરમાશ્રિતાઃ સ્મઃ । ૩ ।

જે પંચમુખ, ભૂત પ્રેત સદાય સંગે, ગોરા અતિ કપૂરચૂર્ણતુલ્ય અંગે;
અર્ધ સ્ત્રી અર્ધ પુરુષાકૃતિ છે શરીરે, તે શિવનું શરણુ સર્વ રહો કરીરે. ૩

સિંચંતમોપદનલે કરુણાકવંધં વ્યાઘ્રાજિનાંબરધરં શરજન્મતાતમ્ ॥

કાકોદરાધિપકલેવરકંઠવન્ધં તં ત્ર્યંબકં સ્મરહરં હરમાશ્રિતાઃ સ્મઃ । ૪ ।

છાંટે કૃ । સલિલ સંકટ અગ્નિમાંજે, શાર્દૂલચર્મ તન, સ્કંદ તણે પિતાજે;
કંઠે રહ્યા સરપ રોજ વિંદી વળીરે, તે શિવનું શરણુ સર્વ રહો કરીરે. ૪

મિશ્રાધુજં ભવરુજં ભજતાં હરંતં મૃત્યુંજયં જપવતાં જયમાવહન્તમ્ ।

ભૂતપ્રધિપં ભયહરં સ્મરતાં શરણ્યં તં ત્ર્યંબકં સ્મરહરં હરમાશ્રિતાઃ સ્મઃ । ૫ ।

મિશ્રાત્રભોમી, ભવરોગ બજે હણે જે, મૃત્યુ તણા અરિ, જપે જપ પૂર્ણદેજે;
બીન હરે ભૂતપતિ સ્મસ્વારનીરે, તે શિવનું શરણુ સર્વ રહો કરીરે. ૫

૩ વિષ્ણુસ્તોત્રમ્ ।

સ્ત્રોતસ્વતીપતિસુતાદયિતાસુરારે મેઘૌઘમૂર્તિધર મારગુરો મુરારે ॥

દામોદરાપદવસાન દયાદ્ર્ઢદૃષ્ટે અસ્માનવેશ્વરનતાન્પતિતાન્ભવેસ્મિન્ ॥૧॥

હે ઇશ્વ, સાગરસુતાપતિ, દાનવારિ, પ્રવુમ્નનાત, ધનસ્શામ, હરે મુરારિ;
દામોદર ત્રિવિધ તાપ તમામ ટાળી, સંસારસાગર થડી પ્રભુ હે તું તારી. ૧

કૌમોદકીકમલકંજરથાંગહસ્ત ગોપાલચાલ હૃતમક્તવિપત્સમસ્ત ॥

સીતાપતે રઘુ પતે દશકંધરારે અસ્માનવેશ્વર નતાન્પતિતાન્ભવેસ્મિન્ ॥૨॥

હરતે ગદા, કમળ, ચક્રર, શંખ ધારી; ગોપાળમાળ, સહુ ભક્તભીતિ વિદારી;
સીતાપતિ, રઘુપતિ, દશમસ્તકારિ, સંસાર સાગર થડી પ્રભુ હે તું તારી. ૨

ગોવર્ધનોદ્ધરણનાશિતશક્રદર્પ કંદર્પતાતકૃતસર્પભુગંસપીઠ ॥

મોગિન્દ્રમોગશયનાઞ્જદિવાકરાક્ષઅસ્માનવેશ્વરનતાન્પતિતાન્ભવેસ્મિન્

તોળી ગિરિ ગરવ ઇન્દ્ર તણે તમ્બવ્યે બેશી ગરૂડપર દેહ રૂડો દિપાવ્યે;
આનુ શશિ નયન શેષની સેજ સારી, સંસાર સાગર થડી પ્રભુ હે તું તારી. ૩

ચાલાતપાંગુક કુશેશયનામ વિષ્ણો અંબોરુહાક્ષ ધૃતમંદરશૈલપૃષ્ઠ ॥

નાનાવતારહૃતભૂમિભરાત્તંબંયો અસ્માનવેશ્વરનતાન્પતિતાન્ભવેસ્મિન્ ॥૪॥

નાભિ વિષે કમળ કાચનવર્ણ વસ્ત્ર, ધાર્યો સમુદ્ર મથને ગિરિરાજ પૃષ્ઠ;
બૂમાર ધાર્યો અવતાર દીધો ઉતાર્યો, સંસાર સાગર થડી પ્રભુ હે તું તારી. ૪

યોર્ગીન્દ્ર યોગમવ યોગિસમૂહસેવ્ય દેવાધિદેવ ભવસાગરનાવિકેશ ॥

તાપત્રયાપદવસાનદયાનિધાન અસ્માનવેશ્વરનતાન્પતિતાન્ભવેસ્મિન્ ॥૫॥

સેવાય યોગિપતિ યોગિ વડે હમેશ, દેવાધિદેવ ભવસાગર નાવિકેશ;
સંસાર શોક હરનાર દયાળ બારી, સંસાર સાગર થડી પ્રભુ હે તું તારી. ૫

૪ સૂર્યસ્તોત્રમ્ ।

ચદ્વન્દનં સપદિ હન્તિ વિપન્નરાણાં ચદર્શનાદ્વિલયમાશુ ભયં પ્રયાતિ ।
 દાતાસુખસ્ય સકલસ્ય હૃદેપ્સિતસ્ય તં ભાસ્કરં ભવભયાન્તકમાનતાઃસ્મઃ
 જેની મૃતિ મનુષ્ય સંદેહ સદા ટાળે, જે દેહ દર્શન સહુ ભયને વિદારે;
 ધૃષ્ટેલ વસ્તુ સધળી પૂરો પાડનારો, તે જન્મદુઃખ હર સૂરજ ઉર ધારો. ૧
 યેન પ્રકાશિતમિદં કિલ ભૂર્ભુવઃસ્વઃયેનોદ્ભવસ્થિતિલયા જગતાં ભવન્તિ ।
 નિત્યં નમન્તિ નિયતાય મમર્ત્યમર્ત્યાઃ તં ભાસ્કરં ભવભયાન્તકમાનતાઃસ્મઃ
 જેનાવડે કરો ત્રિલોક સદા પ્રકાશે, ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ, લય, આ જગમધ્યભાસે;
 જેને નમે અમરને નર રાત દા'ડો, તે જન્મદુઃખ હર સૂરજ ઉર ધારો. ૨
 આસંડલાદિતિનંદનઘંડગીતમ્ ચન્મંડલં વિધિવૃષધ્વજવિષ્ણુવંચમ્ ।
 તાપત્રયં વિલયમેતે યદાશ્રિતાનામ્ તં ભાસ્કરં ભવભયાન્તકમાનતાઃસ્મઃ
 ઘંડાદિ દેવગણુ ગીત હમેશ ગાયે, જેને પડે નિત હરિ, હર, બ્રહ્મ, પાએ;
 ભકતો તથા ત્રિવિધ તાપ શમાવનારો, તે જન્મદુઃખ હર સૂરજ ઉર ધારો. ૩
 યો બ્રહ્મ ભૂતપતિકૈટભગ્નાતકાત્મા યો વિભ્રતીદમસ્થિલં કૃપયા સદૈવમ્ ।
 ચસ્માર્ચનાદ્યમભયં લયમેતિ સત્રઃ તં ભાસ્કરં ભવભયાન્તકમાનતાઃસ્મઃ
 બ્રહ્મા મહેશ્વર હરિ રૂપ દેહ ધારી, રક્ષે કૃપા કરી સહુ જગ જેહ દાઢી;
 આવે પૂજ્યાર્થી જલદી જમત્રાસ આરો, તે જન્મદુઃખ હર સૂરજ ઉર ધારો. ૪
 યથૈકચક્રરથેશ્વર આર્તિવંધુઃ યોઽનૂરુપંતૃહરિદશ્વરથોઽસુરારિઃ ॥
 દાતાન્નપાનવર્ણવિક્રમતેજસાં યઃ તં ભાસ્કરં ભવભયાન્તકમાનતાઃસ્મઃ ॥
 છે એક ચક્રરથ નાથ અનાથ નાથ, દૈત્યારિ સારથિ અરણ સુ અશ્વ સાત;
 જે અન્ન પાન બળ પ્રાક્રમ આપનારો, તે જન્મદુઃખ હર સૂરજ ઉર ધારો. ૫

૫ પાર્વતીસ્તોત્રમ્ ।

સિંહસ્થિતાંશશિમુખાંશશિખંડમાલાં સ્વદ્ગત્રિશૂલશરચાપમુશુંઢિહસ્તામ્ ।

શૈલાત્મજાં સુમતિદાં સુગતિપદાત્રીં તાં પાર્વતીં પશુપતેઃ પ્રણમ્યામ પત્નીમ્ ॥

સિંહે સવારી શશિમુખ શશિ કપાળે, હસ્તે ત્રિશૂળ, શર, ખડ્ગ, ધનુષ્ય ધારે;

ગિરિમુખા શુભ ગતિ મતિ આપનારી, સેવે સદા પશુપતિ તણી પ્રાણુપ્યારી. ૧

વિશ્વં યયા તતમિદં સતતં સમસ્તં માયામજસ્ય જનનીં જગતાઽસ્થિલસ્ય ।

યામાશ્રિતાઘમયમાશુ લયં મજેત તાં પાર્વતીં પશુપતેઃ પ્રણમ્યામ પત્નીમ્ ॥

વ્યાપી સદા સકળ સૃષ્ટિ વિષે રહેલી, માયા હરિની જનની જગ સર્વ કેરી;

દષ્ટ સ્વસેવક તણાં સહુ ટાળનારી, સેવે સદા પશુપતિ તણી પ્રાણુપ્યારી. ૨

યામર્ત્યમર્ત્યગણવંદિતપાદપદ્મા યા ચેપ્સિતં ચ સકલં સફલં કરોતિ ।

દૂરીકરોતિ દુરિતાનિ નિજાશ્રિતાનાં તાં પાર્વતીં પશુપતેઃ પ્રણમ્યામ પત્નીમ્ ॥

જેના સદા અમર તે નર અર્જુ સેવે, શરી સદા સકળ વાંછિત વસ્તુ દેથે;

પાપ સ્વસેવક તણાં પરજાળનારી, સેવે સદા પશુપતિ તણી પ્રાણુપ્યારી. ૩

તુષ્ટા કરોતિ પશુપુત્રહિરણ્યવૃદ્ધિં રુષ્ટા દદાત્યમિતમીતિમહર્નિશં યા ।

સર્વસ્ય સેવકજનસ્ય જયં જનિત્રીં તાં પાર્વતીં પશુપતેઃ પ્રણમ્યામ પત્નીમ્ ॥

થાતાં પ્રસન્ન ધન, પુત્ર, પશુ વધારે, રૂઠે કદાપિ ભય દે અહુ સર્વ કાળે;

સેવા કર્યાથી નિત જીત જમાવનારી, સેવે સદા પશુપતિ તણી પ્રાણુપ્યારી. ૪

દેવૈર્મહેન્દ્રસહિતૈરભિવંચમાના યા વ્યોમકેશવિધિવિષ્ણુ સુવંદિતા ચ ।

યાસ્વાશ્રયસ્થિતજનસ્ય નિહન્તિ ચિન્તાં તાં પાર્વતીં પશુપતેઃ પ્રણમ્યામ પત્નીમ્ ॥

ઇન્દ્રાદિ દેવ નમતા નિત્ય લાગી પાથે, અભા, હરિ, હર મળી નિત્ય ગીત ગાયે;

ચિન્તા હરી અશુભ સર્વ શમાવનારી, સેવે સદા પશુપતિ તણી પ્રાણુપ્યારી. ૫

॥ શ્રી ગોપિકાગીતમ્ ॥

શ્રી ગોપિજનવલ્લભાયનમઃ । અથ શ્રી ગોપિકાગીતં લિખ્યતે ।
ગોપ્ય ઉચુઃ ।

જયતિ તેઽધિકં જન્મના વ્રજ શ્રયત ઇન્દિરા શશ્વયત્રહિ ।
દયિત દૃશ્યતાં દિશુ તાવકાસ્ત્રયિ ધૃતાસવસ્તાં વિચિન્વતે ॥૧॥

પ્રગટતાં તમે કૃષ્ણ આ વ્રજે વસત ઇન્દિરા નિત્ય આંહિ જે,
સકલ છે સુખી આ વ્રજે હરિ વિરહ દુઃખિતા ગોપસુંદરી;
પ્રગટ થાઓ હે વિશ્વભૂપણ સુખદ આપ ઘો શીઘ્ર દર્શન,
ગોતીએ છીએ ગોપસુંદરી પ્રાણ રાખીને તુંજમા હરિ. ૧

શરદુદાશયે સાધુજાત્તસત્સરસિજોદ્રશ્રીમુષા દૃશા ।
સુરતનાથ તેઽશુલ્કદાસિકા વરદ નિઘ્રતો નેહ કિં વધઃ ॥૨॥

કમલગર્ભની લક્ષ્મી હરી કરી કૃપા તમે દૃષ્ટિ તે હરી,
સુરતનાથ તું ભોગદાયકા આપની અમે અમુદ્ય દાસિકા;
વિરહી આવીને આશયુક્તને નાંખી કૃપમાં વરત વાહિને,
મારવાં હતાં મારીને હરિ તેડને હવે શું મારવાં ફરી. ૨

વિષજલાપ્યયાદ્વચાલરાક્ષસાદ્વર્ષ મારુતાદ્વૈગુતાનલાત્ ।
વૃષમયાત્મજાદ્વિશ્વતો મયાદૃષમ તે વયં રક્ષિતા મુહુઃ ॥૩॥

વિગત ગર્વતે કાલીઓ કરી ભયવિમુક્તતા દુઃખને હરી,
વળી તમે અગાસુર મારીને જલચાં હરિ ગિરિધારીને;
અગ્નિને પીતાં ભીતિને હરી વિરહ અગ્નિમાં દગ્ધ તે કરી,
ભય સમુદ્રથી તારી હે પ્રિયા વિરહ સાગરે નાંખીને ગયા. ૩

ન સ્વલુ ગોપિકાનંદનો ભવાનસ્વિલદેહિનામન્તરાત્મદૃક્ ।
વિશ્વનસાર્થિતો વિશ્વગુપ્તયે સસ્વ હૃદયિવાન્સાત્વતાં કુલે ॥૪॥

નથી તું ગોપિકા પુત્ર નિશ્ચયે સકલ અન્તરે સાક્ષી તું સ્વયે,
યદુકુલે વિાધ પ્રાર્થના થકી જન્મીને હણ્યાં વિવિધ માતકી. ૪

વિરચિતાભયં તૃષ્ણિધુર્ય તે ચરણમીયુષાં સંસૃતેર્ભગાત્ ।

કરસરોરુહં કાન્ત કામદં શિરસિ ધેહિ નઃ શ્રીકરગૃહમ્ ॥૫॥

ભવભયો થકી શર્ણુ જે અમે ચરણ પિયુષે અભય દો તમે;
ધંદિરા કર જે કરે અલો તે કરે કરો સુખ નિર્ભયો. ૫

વ્રજજનાર્તિહન્વીરયોષિતાં નિજજનસ્મયધ્વંસનસ્મિત ।

ભજ સચ્ચે ભવત્કિંકરીઃ સ્મ નો જલરુહાનનં ચારુ દર્શય ॥૬॥

વ્રજજનો હિના દુઃખ નાશક નિજજનો તણા વર્ગ હારક,
હે સખે અમે દાસી આપની મુખાગ્ન દર્શને શાંતિ તાપના ૬

પ્રણતદેહિનાં પાપકર્ષણં તૃણચરાનુગં શ્રીનિકેતનમ્ ।

ફણિફણાર્પિતં તે પદામ્બુજં કૃણુ કુચેષુ નઃ કૃન્ધિ હૃદયમ્ ॥૭॥

શરણુ આવ્યાં જે પાપ તેહનાં દુર જે કરે ચરણ આપના,
ગાથો ચારવા જે પદે ગયા તે મૂકો હૈયે કરી તમે દયા. ૭

મધુરયા ગિરા વલ્ગુવાકયયા બુધમનોજ્ઞયા પુષ્કરેક્ષણઃ ।

વિધિકરીરિમા વીર મુહ્યતીરધરસીંધુનાઽપ્યાયયસ્વ નઃ ॥૮॥

મધુર વાણીને બોલો મુખથી પ્રિય હિસનને જેહિ વાણ્ણી,
તેથી મુહિતા દાસીઓ અમે સ્વાધરામૃતે તૃપ્તિ દો તમે ૮

તવ કથામૃતં તપ્તજોવનં કવિભિરીડિતં કલ્મષાપહમ્ ।

શ્રવણમક્કલં શ્રીમદાતતં ભુવિ ગૃણન્તિ તે ભૂરિદા જનાઃ ॥૯॥

તવકથામૃતં તાપશાંતક સ્તુતિ કરે દેવિ પાપનાશક,
શ્રવણ મંગલ શોભતું હિજે સ્તવન તે કરે પુણ્યવંત જે ૯

પ્રસહિતં પ્રિય પ્રેમવીક્ષણં વિહરણં ચ તે ધ્યાનમક્કલમ્ ।

રહસિ સંવિદો યા હૃદિસ્પૃશઃ કુહક નો મનઃ ક્ષોભયન્તિ હિ ॥૧૦॥

હસવું હે પ્રિય જોવું પ્રેમલ તવ વિહાર જે ધ્યાન મંગલ,
રહસ કીડા વિષે વાઝ્ય આપનાં તે પીડે હવે મન હિ વેદના. ૧૦

ચલસિ યદ્રજાચારયન્પશૂન્નલિનસુંદરં નાથ તે પદમ્ ।

શિલતૃણાંકુરૈઃ સીદતીતિ નઃ કલિલ તાં મનઃ કાન્ત ગચ્છતિ ॥૧૧॥

આ વળે તમે ધેનું ચારતાં ચરણ સુંદર તેથી ચાલતાં,

તણ હિ કાકરે પીડિત થયાં તે થકી અમે દુઃખિત થયાં. ૧૧

દિનપરિક્ષયે નીલકુન્તલૈર્વનરુહાનનં વિભ્રદાવૃતમ્ ।

ધનરજસ્યલં દર્શયન્મુહુર્મનસિ નઃ સ્મરં વીર યચ્છસિ ॥૧૨॥

દિવસ અસ્ત તે પામતા તમે શામકુંતલ ગોરળે તમે,

શોભિત મુખે આપી દર્શન તેથી થાય છે કામદીપન. ૧૨

પ્રણતકામદં પદ્મજાર્ચિતં ધરણિમણ્ડનં ધ્યેયમાપદિ ।

ચરણપંકજં શંતમં ચ તે રમણ નઃ સ્તનેષ્વર્પયાધિહન્ ॥૧૩॥

ભક્તના હિ જે કામ પૂરક વિધિ પૂજ્યા હિ તે ભૂમિશોભક,

વિપત્તિકાલમાં ધ્યાન યોગ્ય જે કુળયોગ્ય જે કુચ યુગેધરે ૧૩

મૂરતવર્ધનં શોકનાશનં સ્વરિતવેણુના સુપ્તુ ચુંચિતમ્ ।

ઇતરરાગવિસ્મારણં નૃણાં ચિતર વીર નસ્તેઽધરામૃતમ્ ॥૧૪॥

કામ વર્ધક શોકના શક વેણુને હિ જે ભોગદાયક,

અન્ય પ્રીતિ તે જે હિ છેદત અધરનું હિ તે દો હિ અમૃત. ૧૪

અટતિ યદ્ધવાનહ્નિકાનનં ત્રુટિર્યુગાયતે ત્વામપश्यताम् ।

કુટિન્નકુંતલં શ્રીમુખં ચ તે જડ રુદીક્ષતાં પશ્મકૃદશામ્ ॥૧૫॥

વનવિષે તમે જાઓ જાહરે ત્રુટિત કાલને યુગહિતા હરે,

વક્રકેશ જે વદન દેખતાં પાંચો વિધિ ધિક હિ નિર્મિતા. ૧૫

પતિસુતાન્વયભ્રાતૃબાંધવાનતિવિલઙ્ઘ્ય તેઽન્ત્યચ્યુતાગતાઃ ।

ગતિવિદસ્તવોદ્ગીતમોહિતાઃ કિન્નવ યોષિતઃ કસ્ત્યજેન્નિશિ ॥૧૬॥

પતિસુતા દિને ભ્રાતૃબંધુને તમ વિષે આવ્યાં સર્વ તાગીને,

ગાયને કરી લુપ્ત આ મુને કોણ તમ વિના જાય મૂકીને. ૧૬

રહસિ સંવિદં હચ્છયોદયં પ્રહસિતાનનં પ્રેમવીક્ષણમ્ ।

વૃહદુરઃશ્રિયો વીક્ષ્ય ધામ તે મુહુરતિસ્પૃહા મુહ્યતે મનઃ ॥૧૭॥

શુભ વાક્યથી ધામ ઉદ્ભવ હાસ્ય યુક્ત જે મુખ હિ કેશવ,

પ્રેમ દષ્ટિ જે ઉર હિ સુંદર જોઈને મન અતિ હિ આતુર. ૧૭

જનવનૌકસાં વ્યક્તિરજ્ઞ તે વૃજિનહન્વ્યલં વિશ્વમજ્જલમ્ ।

ત્યજ મનાક્ ચ નસ્ત્વત્સ્પૃહાત્મનાં સ્વજનહૃદુજાં યન્નિષૂદનમ્ ॥૧૮॥

ભુવન મંગલ મૂર્તિ તું તણી પ્રજાજનો તણાં દુઃખહારિણી,

તાપ શાંતિ છે જેથી ભક્તની મુર્તિ તે કરો પ્રગટ આપની. ૧૮

યત્તે સુજાતચરણામ્બુરુહં સ્તનેષુ

भीता शनैः प्रिय दधीमहि कर्करेषु ।

तेनाटवीमटसि तद्व्यथते न किंस्वित्

कृपादिभिर्भ्रમति धोर्भवदायुषां नः ॥૧૯॥

અરણ્ય મૂકતાં કઠીણ જે સ્તને બીતિ પામીએ કૃષ્ણ જે મને,

વન વિષે કરો તે પદે કરી, ખુંચશે પદે તણુ હિ ઠાંકરી ૧૯

श्री शुक उवाच ।

इति गोप्यः प्रगायन्त्यः प्रलपन्त्यश्च चित्रधा ।

रुरुदुः सुस्वरं राजन्कृष्णदर्शनलालसाः ॥૨૦॥

સકલ એ રીતે ગોપસુંદરી કરી વિલાપને ગાય સુસ્વરે,

રહિત વ્યાકુલા અશ્રુલોચને મન હિ લાલસા કૃષ્ણદર્શને. ૨૦

तासामाविरभूच्छौरिः स्मयमानमुखाम्बुजः ।

पीतांबरः स्रग्वी साक्षान्मन्मथमन्मथः ॥૨૧॥

રહિત ગોપિકા તે સમે હરિ રૂપ આપતું પ્રગટિત કરી,

મદનમોહન શ્રી પતિ સ્વયં પૂજત તેડને વાક્ય વિસ્મય. ૨૧

तं विलोकयागतं प्रेष्ठं प्रीत्युत्फुल्लदृशोऽबलाः ।

उत्तस्थु युगपत् सर्वास्तन्वः प्राणमिवागतम् ॥२२॥

वसत पितने श्याम कंधरी नयन हेभीने गोपसुंदरी,
प्राण आवतां उभीओ थर् सक्क छंद्रियो शक्तिने पाभी.

“ विरहसागर प्राप्त गोपीने लवाग्धि ते रीते रामचंद्रने,
तारी गोपीओ कृष्ण ते रीते लव समुद्रथी तारे ते रीते.” २२

॥ इति श्रीगोपीकागीतं समाप्तम् ॥

धूर्जटिमानसपूजा ।

रत्नैः कल्पितमासनं हिमजलैः स्नानं च दिव्याम्बरम्

नानारत्नविभूषितं मृगमदामोदाङ्कितं चन्दनम् ।

जातीचम्पकबिल्वपत्ररचितं पुष्पं च धूपं तथा

दीपं देव दयानिधे पथुपते हृत्कल्पितं गृह्यताम् ॥१॥

सौवर्णे मणिसंवरत्नरचिते पात्रे घृतं पायसम्

भक्ष्यं पंचविधं पयोदधियुतं रम्भाफलं पायसम् ।

शाकानामयुतं जलं रुचिकरं कर्पूरखण्डोज्ज्वलम्

ताम्बूलं मनसा मया विरचितं भक्त्या प्रभो स्वीकुरु ॥२॥

छत्रं चामरयोर्युगं व्यजनकं चादर्शकं निर्मलम्

वीणा मेरिमृदङ्गकाहलकलागीतं च नृत्यं तथा ।

साष्टाङ्गप्रणतिः स्तुतिर्बहुविधा ह्येतत्समस्तं मया

संकल्पेन समर्पितं तव विभो पूजां गृहाण प्रभो ॥३॥

आत्मा त्वं गिरिजा मतिः सहचराः प्राणाः शरीरं गृहम्

पूजा ते विषयोपभोगरचना निद्रा समाधिस्थितिः ।

संचारः पदयोः पदक्षिणविधिः स्तोत्राणि सर्वा गिरो
 यद्यत्कर्म करोमि तत्तदखिलं शंभो तवाराधनम् ॥४॥
 करचरणकृतं वाक्कायजं कर्मजं वा
 श्रवणनयनजं वा मानसं वाऽपराधम् ।
 विहितविहितं वा सर्वमेतत्क्षमस्व
 जय जय करुणाब्धे श्रीमहादेव शंभो ॥५॥
 । इति धूर्जटिमानसपूजा ।

रामस्तुतिः ।

सीतापते दशरथात्मज देव देव राजीवलोचन विभो जगदेकनाथ ।
 सत्यस्वरूपरघुनन्दन दिव्यमूर्ते मा देहि राम जननीजठरे निवासम् । १ ।
 इन्दिवरासित रुचे रघुवंशदीप ब्रह्मांडकोटि रचिताखिलरोमकूप ।
 भक्तावनाय धृतमानुष दिव्यदेह मा देहि राम जननीजठरे निवासम् । २ ।
 श्रीलक्ष्मणाग्रज सुरासुरवंदिताङ्ग भक्ताभिलाषपरिपूरण सावधान ।
 श्रीगाधिनन्दन मखावन ताडकारे मा देहि राम जननीजठरे निवासम् । ३ ।
 आनन्ददानदलिताखिललोककटु ताताज्ञयाश्रितवन प्रमदानुजाभ्याम् ।
 पौलस्त्य देहदलन प्रथितानुभाव मा देहि राम जननीजठरे निवासम् । ४ ।
 श्वाखिमृगेश परिपालक वीररत्न सुग्रीवराज्यद विभीषणक्षत्रराज्य ।
 स्थाणुस्थिरेतरसमस्त शरीरजीव मा देहि राम जननीजठरे निवासम् । ५ ।
 कोदण्डभंग दलिताखिल भूपसार कोदण्डभंगपरिमर्दित जामदग्न्यः ।
 पाथोधिबद्ध गिरिवृन्द मनोऽस्सेतो मा देहि राम जननीजठरे निवासम् । ६ ।

प्रेष्टस्वनाम तरणिस्थिततारकेश ब्रह्मादिदेवपरिगोतपशोवितान ।
 भक्ताभयाभरमहीरुह हे दयालो मा देहि राम जननीजठरे निवासम् ॥७॥
 संसारदावशमनांबुद दीननाथ विश्वेश विश्वनिचये प्रथितप्रभाव ।
 श्रीगौतमप्रियतमा निजरूपदात मा देहि राम जननीजठरे निवासम् ॥८॥
 हे जानकीहृदयजीवन सुंदरांग वीराधिवीर रघुवीर रणाधिवीर ।
 उत्फुल्लपंकजनिकोशसमानवक्त्र मा देहि राम जननीजठरे निवासम् ॥९॥
 लंकाविदाहक सुरारिभयापहारि भक्तादियक्षमुरवृंदविमोक्षकारि ।
 शांतस्वभाव जनजीवनतोयदश्री मा देहि राम जननीजठरे निवासम् ॥
 रामस्य पञ्चदशकं रचिनं द्विजेन संसारकृकदनं तु महेश्वरेण ।
 प्रातःपठेदनुदिनं मनुजःसदा यः संसारसोख्यमतुलं लभतेच मुक्तिम् ॥

॥ इति रामस्तुतिः समाप्ता ॥

॥ अथ बिल्वस्तोत्रम् ॥

॥ त्रिलं त्रिगुणाकारं त्रिनेत्रं च त्रियायुधं । त्रिजन्म पाप
 संहारं एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ १ ॥ त्रिशालैर्बिल्वपत्रैश्च अच्छिद्रैः
 कोमलैःशुभैः । तवपूजांकरिष्यामि एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ २ ॥
 शालिग्रामसहस्राणां तटांकदसकूटयोः । यज्ञकोटिसहस्राणां एक-
 बिल्वं शिवार्पणम् ॥ ३ ॥ दंतिकोटि सहस्रषु अश्वमेधशतक्रतोः ।
 कोटिकन्याप्रदानस्य एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ ४ ॥ अमृतोद्भव
 श्रीवृक्ष महादेवसुरप्रभो । प्रसीद देवदेवेश एकबिल्वं शिवार्पणम्
 ॥ ५ ॥ दर्शनं बिल्वपत्रस्य स्पर्शनं पापनाशनं अघोरपापसंहारं
 एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ ६ ॥ अज्ञानेन कृतं पापं परमेश्वरसु-

लुभं । पूजाकृतमहादेव एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ ७ ॥ अखंड-
 बिल्वपत्रैश्च पूजयेन्नदिशंकरं । प्रसीद देवदेवेश एकबिल्वं शिवा-
 र्पणम् ॥ ८ ॥ अखंडमक्षतैश्चैव पूजनं शिवशंकरं । तव पूजां क-
 रिष्यामि एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ ९ ॥ तुलसी बिल्व निर्गुडी-
 जंबीरा मलकंतथा । पंचबिल्वमिदंख्याति एकबिल्वं शिवार्पणम्
 ॥ १० ॥ तुलसीबिल्वपत्रैश्च जातिपुष्पैः प्रपूजयेत् । पूजयिष्या-
 म्यहंभक्त्या एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ ११ ॥ ज्ञानेन तु कृता-
 पूजां तत्फलं सफलंकुरु । शिवपूजाकृता येन एकबिल्वं शिवा-
 र्पणम् ॥ १२ ॥ कोटयो ब्रह्महत्यानां अगम्यागमकोटयः । सद्यः
 प्रलयमायाति एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ १३ ॥ सहस्रवेदपाराणां
 सहस्रदानमेव च । सर्वयात्राकृतं पुण्यं एकबिल्वं शिवार्पणम्
 ॥ १४ ॥ काशिक्षेत्रनिवासं च कालभैरवदर्शनं । प्रयागं माधवं
 दृष्ट्वा एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ १५ ॥ उमायां सहदेवेश वाहनं
 नादमेव च । भरमलेपनसर्वांगं एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ १६ ॥
 अहल्या द्रौपदी सीता तारा मंदोदरी तथा । पंचकन्यास्मरेन्नित्यं
 एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ १७ ॥ मूर्त्येकं च सहस्राणां अश्वमेध
 श्रतानि च । गवांशतसहस्रेषु एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ १८ ॥
 बाजीसहस्रदत्तानां गजलक्षं तु यानि च । कोटिलिंगप्रतिष्ठाप्य
 एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ १९ ॥ रुद्राभिषेकमासं तु द्विमासं केशवा-
 र्चनं । त्रिमासं विप्रसेवानां एकबिल्वं शिवार्पणम् ॥ २० ॥ गौत-
 मीस्नानयुक्तेन गंगामार्जनमेव च । सुवर्णविप्रदत्तानां एकबिल्वं

शिवार्पणम् ॥ २१ ॥ आरामं धननिक्षेप्य विवाहकन्यकास्तथा ।
 तडागं सप्तसंतनुं एकविल्वं शिवार्पणम् ॥ २२ ॥ दुष्टयंतं ब्रह्म-
 हत्या परनारी च संगमे । अनेकपापसंहारं एकविल्वं शिवार्पणम्
 ॥ २३ ॥ कोटिकन्यापदानेन निम्नपर्वतकोटयः । कांचनशैलदा-
 नेन एकविल्वं शिवार्पणम् ॥ २४ ॥ कोटिजम्भकृतं पापं दर्शनेन
 विनश्यति । जन्मार्जितकृतं पापं एकविल्वं शिवार्पणम् ॥ २५ ॥
 अन्नपूर्णमुखं दृष्ट्वा विल्वस्तोत्रमभिदं पठेत् । दुर्गाणां नित्यसे-
 वेयं एकविल्वं शिवार्पणम् ॥ २६ ॥ अनेकविल्वपत्रं च अयुतं
 शिवपूजनं । कृतेन रावसानेन एकविल्वं शिवार्पणम् ॥ २७ ॥
 विल्वस्तोत्रमिदं श्लोके श्रुत्वा यं च पठेद्यदि । ज्वरादिरोगनाशं च
 एकविल्वं शिवार्पणम् ॥ २८ ॥

शक्रादिस्तुतिः ।

। ऋषिरुवाच ।

शक्रादयः सुरगणा निहतेऽतिवीर्ये
 तस्मिन्दुरात्मनि सुरारिबले च देव्या ।
 तां तुष्टुवुः प्रणतिनम्रशिरोधरांसा
 वाग्भिः प्रहर्षपुलकोद्गमचारुदेहा ॥ १ ॥
 देव्या यया ततमिदं जगदात्मशक्त्या
 निःशेषदेवगणशक्तिसमूहमूर्त्या ।
 तामम्बिकांमखिलदेवमहर्षिपूज्यां
 भक्त्या नताः स्म विदधातु शुभानि सा नः ॥ २ ॥

यस्याः प्रभावमतुलं भगवानन्तो
 ब्रह्मा हरश्च न हि वक्तुमलं बलं च ।
 सा चण्डिकाऽखिलाजगत्परिपालनाय
 नाशाय चाशुभभयस्य मर्ते करोतु ॥ ३ ॥

या श्रोः स्वयं सृष्टिनां भवनेष्वलक्ष्मीः
 पापात्मनां कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः ।
 श्रद्धा सतां कुलजनप्रभवस्य लज्जा
 तां त्वां नताः स्म परिपालय देवी विश्वम् ॥ ४ ॥

किं वर्णयाम तत्र रूपमचिन्त्यमेतत्
 किं चातिवोयमसुरक्षयकारिभूरि ।
 किं चाहवेषु चरितानि तत्रातियानि
 सर्वेषु देव्यसुरदेवगगारिकेषु ॥ ५ ॥

हेतुः समस्त जगतां त्रिगुणाऽपि दोषै-
 र्न ज्ञायसे हरिहराभिः परिप्यपारा ।
 सर्वाश्रया खिलमिदं जगदंशभूत-
 मव्याकृता हि परमा प्रकृतिस्त्रिमाया ॥ ६ ॥

यस्याः समस्तसुरता समुदीरणेन
 तृप्तिं प्रयानि सरुलेषु मस्त्रेषु देवी ।
 स्वाहासि वै पितृगणस्य च तृप्तिहेतु-
 र्व्यायसे तपत एव जतैः सखा च ॥ ७ ॥

या मुक्तिहेतुरविचिन्त्यमहावृता त्व-
 मयस्यसे सुनियतेन्द्रियतत्त्वसारैः ।
 मोक्षार्थिभिर्मुनिभिरस्तसमस्तदोषै-
 विद्यासि सा भगवती परमा हि देवि ॥ ८ ॥

शब्दात्मिका सुविमलर्ग्यजुषां निधान
 मुद्गीथरम्यपदपाठवतां च साम्नाम् ।
 देवि त्रयी भगवती भव भावनाय
 वार्ता च सर्वजगतां परमार्तिहन्त्री ॥ ९ ॥

मेधासि देवि विदिताखिलशास्त्रसारा
 दुर्गासि दुर्गभवसागरनौरसङ्गाः ।
 श्रीः कैटभारिहृदयैककृताधिवासा
 गौरी त्वमेव शशिमौलिकृतप्रतिष्ठा ॥ १० ॥

ईषत् सहासममलं परिपूर्णचन्द्र
 बिम्बानुकारि कनकोत्तमकान्ति कान्तम् ।
 अत्यद्भुतं प्रहृतमात्तरूपा तथाऽपि
 बवन्नं विलोवय सहसा महिषासुरेण ॥ ११ ॥

दृष्ट्वा तु देवि कुपितं भ्रुकुटीकराल-
 मुद्यच्छशांकसदृशच्छवि यन्न सद्यः ।
 प्राणान्मुमोच महिषस्तदतीव चित्रं
 कैर्जीव्यते हि कुपितान्तकदर्शनेन ॥ १२ ॥

देवि प्रसीद परमा भवती भवाय
 सद्यो विनाशयसि कोपवती कुलानि ।
 विज्ञातमेतदधुनैव यदस्तमेत-
 न्नीतं बलं सुविपुलं महिषासुरस्य ॥ १३ ॥

ते संमता जनपदेषु धनानि तेषां
 तेषां यशांसि न च सीदति धर्मवर्गः ।
 धन्यास्त एव निभृतात्मजभृत्यदारा
 येषां सदाभ्युदयदा भवती प्रसन्ना ॥ १४ ॥

धर्म्याणि देवि सकलानि सदैव कर्मा-
 ण्यत्यादृतः प्रतिदिनं सुकृती करोति ।
 स्वर्गं प्रयाति च ततो भवतीप्रसादा-
 ल्लोकत्रयेऽपि फलदा ननु देवि तेन ॥ १५ ॥

दुर्गे स्मृता हरणि भीतिमशेषजन्तोः
 स्वस्थैः स्मृता मतिमतोव शुभां ददासि ।
 दारिद्र्यदुःखभयहारिणि का त्वदन्या
 सर्वोपकारकरणाय सदाद्र्चिता ॥ १६ ॥

एभिर्हतैर्जगदुपैति सुखं तथैते
 कुर्वन्तु नाम नरकाय चिराय पापम् ।
 संग्राममृत्युमधिगम्य दिवं प्रयान्तु
 मत्वेति नूनमहितान्विनिहंसि देवि ॥ १७ ॥

दृष्ट्वैव किं न भवती प्रकरोति भस्म
 सर्वासुरानरिषु यत्प्रहिणोषि शस्त्रम् ।
 लोकान्प्रयान्तु रिपवोऽपि हि शस्त्रपूना
 इत्थं मतिर्भवति तेष्वहितेषु साध्वी ॥ १८ ॥

खड्गप्रभानिकरविस्फुरणैस्तथोग्रैः
 शूलाग्रकान्तिनिबहेन दृशोऽसुराणाम् ।
 यन्नागता विलयमंशुमदिन्दुखण्ड
 योग्याननं तव विलोकयतां तदेतत् ॥ १९ ॥

दुर्धृत्तवृत्तशमनं तव देवि शीलम्
 रूपं तथैतदविचिन्त्यमतुल्यमन्यैः ।
 वीर्यं च हन्तृ हतदेवपराक्रमाणाम्
 वैरिष्वपि प्रकटितैव दया त्वयेत्थम् ॥ २० ॥

केनोपमा भवतु तेऽस्य पराक्रमस्य
 रूपं च शत्रुभयकार्यतिहारि कुत्र ।
 चित्ते कृपा समरनिष्ठुरता च दृष्टा
 त्वय्येव देवि वरदे भुवनत्रयेऽत्रि ॥ २१ ॥

त्रैलोक्यमेतदखिलं रिपुनाशनेन
 त्रातं त्वया समरमूर्द्धनि तेऽपि हत्वा ।
 नीता दिवं रिपुगणा भयमप्यपास्त-
 मस्माकमुन्मदसुरारिभवं नमस्ते ॥ २२ ॥

शूलेन पाहिनो देवि पाहि खड्गेन चाम्बिके ।
 घण्टास्वनेन नः पाहि चापज्यानि स्वनेन च ॥ २३ ॥
 प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चण्डिके रक्ष दक्षिणे ।
 भ्रापणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यां तयेश्वरि ॥ २४ ॥
 सौम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ।
 तानि चात्यर्थघोराणि तै रक्षास्मांस्तथा भुवम् ॥ २५ ॥
 खड्गशूलगदादिनि यानि चास्त्राणि तेऽम्बिके ।
 करपल्लवसंगीनि तैरस्मान् रक्ष सर्वत्रः ॥ २६ ॥

। ऋषिरुवाच ।

एवं स्तुता सुरैर्दिव्यैः कुसुमैर्नन्दनोद्भवैः ।
 आर्चिता जगतां धात्री तथा गन्धानुलेपनैः ॥ २७ ॥
 भक्त्या समस्तैस्त्रिदशैर्दिव्यैर्धूपैस्तुधूपिता ।
 प्राह प्रसादसुमुखी समस्तान् प्रणतान् सुरान् ॥ २८ ॥

। देव्युवाच ।

त्रियतां त्रिदशाः सर्वे यदस्मत्तोऽभिवाच्छितम् ।
 ददाम्यहमतिप्रीत्या स्तवैरेभिः सुपूजिता ॥ २९ ॥

। देवा ऊचुः ।

भगवत्या कृतं सर्वं न किञ्चिदवशिष्यते ।
 यदयं निहतः शत्रुरस्माकं महिषासुरः ॥ ३० ॥
 यदि चापि वरो देयस्त्वयास्माकं महेश्वरि ।
 संस्पृता संस्पृता त्वं नो हिंसेथाः परमापदः ॥ ३१ ॥

પ્રથામત્યૈઃ સ્તવૈરેભિસ્ત્વાંસ્તોષ્યત્યમલાનને ।
 તસ્ય વૈત્તર્કિવિભવૈર્ધનદારાદિસમ્પદામ્ ।
 વૃદ્ધયેઽસ્મત્પસન્ના ત્વં ભવેથાઃ સર્વદામ્બિકે ॥૩૨॥

। ઋષિરુવાચ ।

इति प्रसादिता देवैर्जगदर्थे तथात्मनः ।
 तथेत्युक्त्वा भद्रकाली बभूवान्तर्हिता नृप ॥ ३३ ॥
 इत्येतत्कथितं नृप संभूता सा यथा पुरा ।
 देवी देवशरीरेभ्यो जगत्त्रयहितैषिणी ॥ ३४ ॥
 पुनश्च गोरीदेहात्सा समुद्भूता यथाऽभवत् ।
 वधाय दुष्टदैत्यानां तथा शुभनिशुभयोः ॥ ३५ ॥
 रक्षणाय च लोकानां देवानामुपकारिणी ।
 तच्छृणुष्व मयाख्यातं यथावत्कथयामि ते ॥ ३६ ॥
 ॥ इति शक्रादि स्तुतिः ॥

અંડીપાઠનો ગરબો.

શકાદય સુરગણુ મળી, અંબાના ગુણુ ગાય;
 જગજનની ગિરિનંદની, ભય ભંજની માય. ટેક. ૧
 ૩૫ અનોપમ માતનું, વાણીથી ન કહેવાય;
 સુંદરતા ત્રૈલોકમાં, તેથી છાંયી સરસાય.—શકા. ૨
 વસ્ત્રધર્યાં માએ જરકસી, જાણે પ્રાત દિનેશ;
 કમળકેશ માંહી ચંચળા, શોભે યથા સુવેષ—શકા. ૩
 કેશપાશ રવિનંદની, ગંગ કુસુમની માળ;
 સેંથો સિંહર સરસ્વતિ, વેણી ત્રિવેણી વિશાળ.—શકા. ૪
 શરદિંદુ સરખું વંદન છે, દંત દાડિમ ખીજ;
 મંદ મંદ મંજુવ્ર હસે, જાણે ઝમુકે ખીજ.—શકા. ૫

ચપલાયત માની આંખડી, પંકજ પાંખડી માન ;
 કિર ચંચૂ જેવી નાસિકા, કંઠ કંચુ સમાન.—શકા. ૬
 પીન પગોધર ઓપતાં, જાણે કચન કુંભ;
 બલિહારી ભુજ દંડની, ભાંજ્યા દૈત્યના દંભ.—શકા. ૭
 કંઠામરણ હીરે જડયા, ઝાલ ઝુમણું તાંત;
 કંકણ સોહે જડાવનાં, ઝુમખ મોતીની પાંત.—શકા. ૮
 રમઝમ રે મા કુંદડી, શોભે અપરંપાર;
 દેવાગના રંગ રંગનાં, અંગ અંગના શણુગાર.—શકા. ૯
 વળી વળી પાડે તાળીઓ, લટકાળી સુરનાર;
 કટિમેખળી સુદ્ર ઘટિકા, ઝાંઝરનો ઝમકાર.—શકા. ૧૦
 ચાચરમાં ગરબે રમે, ગાય મધુરાં ગીત;
 ચંગ મૃદંગ મધુરા વાજે, નાચે ગત સંગીત.—શકા. ૧૧
 ધુધરી પાયે ધમધમે, નૂપુરના રણુકાર;
 મડહંદા પડે ગગનમાં, શેષ સહે નહિં ભાર.—શકા. ૧૨
 સુંદરતા લાવણ્યતા, વાણીથી ન કહેવાય;
 સાગર નીર ગંભીર જેમ, ગાગરમાં ન સખાય.—શકા. ૧૩
 ચંડ પરાક્રમ ચંડિકા, કાંધો દૈત્યનો નાશ;
 ચરણ ચરણે આવી રણા, જાણે દાસના દાસ.—શકા. ૧૪
 ચક્ર ગદા શર ચાપથી, કાલી ખડગ કટાર;
 રક્ષા કરો નિજ શસ્ત્રથી, નોધારાના આધાર.—શકા. ૧૫
 પાહિ પાહિ પરમેશ્વરી, પાહિ જગદધાર;
 પાહિ પાહિ મહિમમદની, પાહિ શ્રી જનોદ્ધાર.—શકા. ૧૬
 પ્રસન્ન થઇને દેવિ કહે, માગો સુર વરદાન;
 દેવ કહે સુણો અંગિકા, એ દુઃખ ત્રિપિત કૃશાન.—શકા. ૧૭
 કષ્ટ સમે સુર સાથને, થાજો તમેરે સહાય;
 તથાસ્તુ કહીને થયાં, અંતર્ધ્યાન ઉમાય.—શકા. ૧૮
 શુંબ નિશુંબ સંહારવા, પ્રગટ્યા રણજોડાય;
 કથા સકથ વિસ્તારથી, જાણી થી મુનિરાય.—શકા. ૧૯

આરતી.

શ્રી હાલકેશ્વરઃ પ્રસન્નોઽસ્તુ ।

જે શિવ હાટકેશા, જે શિવ હાટકેશા;	
વિરંચિ વૈરંચિ (૨), વન્દે વિશ્વેશા.	જે શિવ૦ ૧
વેદ સ્કન્દ પુરાણે, તૃતિયા પરિચ્છેદે (૨);	
પ્રગટ પ્રમાણુ સ્હસ્યો, (૨) જ્યોતિર્લિંગ ભેદે.	જે શિવ૦ ૨
આનન્દે ચમત્કારે નગરે વૃદ્ધાખ્યે (૨)	
પાતાળે શુભ દેશે (૨) લિંગે સ્વર્ણાખ્યે.	જે શિવ૦ ૩
શિરઃ ઠંઠે બાહુ, હૃદયે ધર સર્પા (૨)	
અર્ધાંગે જમ્બૂંબા (૨) દુષ્ટ હરણુ દર્પા.	જે શિવ૦ ૪
વૃદ્ધ સ્વરૂપ અનૂપ નન્દિ સ્ત્રીકારે (૨)	
બકતે હૃદય પ્રકાશે (૨) મહા પુરુષાકારે.	જે શિવ૦ ૫
ઐક દ્વિતિ પંચ, આનન કર નેત્રે (૨)	
શિવ શક્તિરૂપ દેવ્યા (૨) વ્યાપિક બહુ ક્ષેત્રે.	જે શિવ૦ ૬
અંદન બિસ્વાક્ષતાદિ, અર્ચે પદ મુક્તિ (૨)	
સાંમસ્રગ્રાહન આયુધ (૨) સામુદ્ર પદ મુક્તિ.	જે શિવ૦ ૭
અંદ્ર અર્ધ ધૃત ભાવે, વિભૂતિ તન છાજે (૨)	
યજ્ઞોપવિત માલા (૨) મૃમ છાલા રાજે.	જે શિવ૦ ૮
સહસ્રાનન ચતુરાનન, તાલમૃદંગ વાગે (૨)	
શિવ સુખકર દ્વિજપટને (૨) નાગર ગુણ ગાયે.	જે શિવ૦ ૯

શ્રી જગદંશ ચલ્યાસ્ટુ ।

- જે અંબે આધ, જે અંબે આધ;
 ઉત્તમ-અમ્બર અંબે (૨) ધાર્યા સુખદાર્ઠ.   જે અંબે૦ ૧
- તું માતા તું જાલા, તું જામિની આધ; (૨)
 સુરિનર મુનિ આસધે (૨) સુધુ તારા આધ.   જે અંબે૦ ૨
- ચંડ મુંડને ચૂર્પા, ધીરજથી ધાર્ઠ (૨)
 સુરનાં કારજ સાધ્યાં. (૨) સ્ત્રવ બત્રાં સાહિ.   જે અંબે૦ ૩
- શંકર તુજને સેવે, હંડે હરખાધ (૨)
 તમે રહ્યાં અર્ધાગે, (૨) હે મિરિની જાઈ.   જે અંબે૦ ૪
- ચતુર-વદનથી ખલા જુજુ બાયે તારા (૨)
 વનખાળિ અમૌહન (૨) મૈત્રિયાં સાધા.   જે અંબે૦ ૫
- જગ્ન જાપ જગ્ન તમજી દુર્ધાન સુખ દર્શન (૨)
 આરતી પૂજન કરતાં (૨) સહેજે થાઓ પ્રસન્ન.   જે અંબે૦ ૬
- વિનવે નાગર શાનિ, કર સમ્પુટ કરીને (૨)
 પ્રસન્ન થાઓ માજી (૨) દયા દિધે ધરીને.   જે અંબે૦ ૭
- અંબે માની આરતી, ભાવ સહિત ગાશે (૨)
 ભણે શિવાનન્દ સ્વામી, (૨) સુખ સંપન્ન થાશે.   જે અંબે૦ ૮

मन्त्रपुष्पाञ्जलिः ।

ॐ नमो महद्भ्यो नमोऽर्धकेभ्यो नमो युवभ्यो नम
आसीनेभ्यः । यजाम देवा न्यदिशक्रवा ममाज्या यशसं समा-
वृक्षी देवाः ॥ हरिः ॐ । यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि
प्रथमान्यासन् ॥ तेहनाकं महिमानः सचन्त यत्र पूर्वं साध्याः
सन्ति देवाः ॥ ॐ राजाधिराजा प्रसह्य साहिने नमो वयं वैश्र-
वणाय कुर्महे । स मे कामान्कामाय मह्यं कामेश्वरो वै श्रवणो
ददातु । कुबेराय वैश्रागाय महाराजाय नमः । ॐ स्वस्ति ।
साम्राज्यं भौज्यं स्वराज्यं वैराज्यं पारमेष्ठ्यं राज्यं महाराज्य-
माधिपत्यमयं समन्त पर्यायी स्यात्सार्वभौमः सार्वायुष आन्ता-
दापरार्धात् ॥ पृथिव्यै समुद्रपर्यन्ताया एकराडिति । तदप्येषः
श्लोकोऽभिगीतः ।

मरुतः परिवेष्टारो मरुत्तस्यावसन् गृहे ।

अविक्षितस्य काममेर्विश्वे देवाः समासदः ॥ इति ॥

। समाप्तमिदं पुस्तकम् ।

